

Slots- og Kulturstyrelsen

Fejøgade 1, 2.sal
4800 Nykøbing F

Telefon +45 3395 4200
bygogplan@slks.dk
www.slks.dk

CVR 34072191

2. juli 2020

Jour.nr.:19/02468

Høring om fredning

Det Særlige Bygningssyn har på sit møde den 11. juni 2020 indstillet, at Aarhus Cyklebane, Jyllands Allé 79, 8600 Aarhus, matr.nr. 227a, Marselisborg, Århus Jorder, Aarhus Kommune, bestående af indgangsskur (1967), cykelbane (1940 Clemens Schürmann) med nedgravede tilskuersæder og omløbende sti, græsplæne, der omgives af cykelbanen, med tunnel og tilhørende trappeopgang, flisegange samt Ryttergården, Løbsledertårnet med signalstander samt tilskuertribune (1954 af Svenn Eske Kristensen, ombygget 1980 efter brand af Stadsarkitektens Kontor i Aarhus), bliver fredet.

Bygningssynets indstilling

Det Særlige Bygningssyn udtaler, at "Aarhus Cyklebane, Jyllands Allé 79, 8600 Aarhus, matr.nr. 227a, Marselisborg, Århus Jorder, Aarhus Kommune, bestående af indgangsskur (1967), cykelbane (1940 Clemens Schürmann) med nedgravede tilskuersæder og omløbende sti, græsplæne, der omgives af cykelbanen, med tunnel og tilhørende trappeopgang, flisegange samt Ryttergården, Løbsledertårnet med signalstander samt tilskuertribune (1954 af Svenn Eske Kristensen, ombygget 1980 efter brand af Stadsarkitektens Kontor i Aarhus) har de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en fredning.

Det er Bygningssynets vurdering, at Aarhus Cyklebane er en vigtig repræsentant for et sportsstadion fra 1940'erne og 1950'erne og for en sportsgren, der både har bred appel, og hvor Danmark har markeret sig internationalt. Danmark er et cykelland.

Aarhus Cyklebane er den eneste ældre bane, der i dag er bevaret i Danmark. At banen er tegnet af periodens førende konstruktør inden for cykelbaner, tyskeren Clemens Schürmann, antyder desuden dansk cykelsports forbindelse med det internationale cykelmiljø. Hertil kommer, at cykelsporten var en af de førende attraktioner inden for totalisatorspil, som det stadig ses af de bevarede rækværk på nordsiden af tilskuertribunen.

Desuden har Aarhus Cyklebane væsentlig arkitektonisk værdi ved sin på én gang monumentale og folkelige udformning.

Selve cykelbanen er som nævnt tegnet af den tyske arkitekt og cykelrytter Clemens Schürmann (1888-1957), der var den førende i Europa inden for området. Han har tegnet baner ikke alene i Tyskland, men også i Frankrig, Italien og Polen. I Danmark konstruerede han desuden banerne i Forum (1935) og i Esbjerg (1936), der begge er nedrevet. Aarhus Cyklebanes form er nøje beregnet og afprøvet for at give de bedst mulige køreforhold for cykelrytterne. Den raffinerede og karakteristiske form med de stærkt skrånende sving og svagt skrånende langsider adskiller den klart fra baner opført før 1925, hvor Schürmann begyndte. Et af de mest kendte eksempler i arkitekturhistorien, Fiats Lingotto-fabrik, opført 1916-23 i Torino, har endnu vandrette langsider og kun hævdede sving. Hertil kommer de nedgravede og græsklædte sæder på tre af banens sider, der forstærker indtrykket af banens ovale form, og som også kendes fra flere af tidens friluftsscener f.eks. amfiscenen i Aarhus Universitetspark (C.Th. Sørensen 1931-42). Som en kontrast står de lette og enkle træbygninger: Ryttergården og Løbsledertårnet.

Hertil kommer den betydelige arkitektoniske værdi ved den høje, kraftige og næsten brutalistiske tribunebygning med dens markante, skråtstillede pillepar og lette, skærmende sider af glas. Bygningen er tegnet af arkitekt Svenn Eske Kristensen (1905-2000), der kan opfattes som en af industrisamfundets og fritidssamfundets ledende arkitekter. Foruden offentlige forvaltningsbygninger som Tjæreborg, fabrikker og boligblokke i Hvidovre har Kristensen også tegnet bygninger til en anden cykelbane nemlig den i dag nedrevne Ordrupbane. På trods af tribunebygningens ændring efter brand ved stadsarkitekten i Aarhus finder Bygningssynet, at bygningen fortsat besidder så væsentlige værdier, at den bør fredes.

Endelig ser Det Særlige Bygningssyn Aarhus Cyklebane som en del af Aarhus Idrætspark og opfordrer derfor Slots- og Kulturstyrelsen til at gå i dialog med Aarhus Kommune om både den fremtidige udvikling og bevaring af Aarhus Cyklebane og Idrætsparken som helhed, det store byudviklingsprojekt, som har fællesbetegnelsen Kongelunden. Det er Bygningssynets opfattelse, at cykelbanens historie med opførelsen i 1940, udvidelsen i 1954 og ombygningen efter brand i 1980 viser, at anlægget har flere historiske lag og kan udgøre en vigtig ressource i den fremtidige udvikling.

Bygningssynet vil ikke være afvisende over for en eventuel overdækning af selve cykelbanen, såfremt formgivningen nøje tilpasses det eksisterende anlæg."

Høring

Bemærkninger herom kan sendes til Slots- og Kulturstyrelsen.

Bemærkningerne skal være modtaget **senest fredag den 16. oktober 2020**.

Herefter vil Slots- og Kulturstyrelsen senest 3 måneder efter denne dato beslutte, om anlægget skal fredes.

Konsekvenser

Indtil fredningssagen er afgjort, må I ikke foretage bygningsarbejder og lignende, som rækker ud over almindelig vedligeholdelse, medmindre I har fået tilladelse fra Slots- og Kulturstyrelsen.

Undtaget herfra er visse typer af bygningsarbejder, som kan iværksættes på grundlag af skriftlig underretning, jf. § 10, stk. 5, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer. Reglerne herfor fremgår af bekendtgørelse nr. 159 af 5. februar 2013 om iværksættelse af bygningsarbejder på fredede bygninger på grundlag af skriftlig underretning.

Dette følger af § 6, stk. 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Offentlig bekendtgørelse

Slots- og Kulturstyrelsen vil foretage offentlig bekendtgørelse af forslaget på sin hjemmeside, www.slks.dk, med oplysning om fristen for indsendelse af bemærkninger.